Абзал азамат

Мыңдаған жылдық, тарихы бар қазағы де жоқ Торғай жерінде қаншама жасырынған сыр, зерттелмеген тарих қатпарлары жатыр. Арқалық мұзмайда мамонт пен аюдың, сүйектері, ал, жеті қабат жер астында неше мәрмәрен, рандыған күтіп жатқан қандай дүниелер бар екені бір Аллаға аян.

Қазақ халқының дамуы тарихында Торғай өңірінің алар орны ерекше. Торғай елінің, адамы, өрендері, халқының өзегі қатпарлы басы жалғаса келіп – ойлы бағы мен жиырма, жетпіс, Арқалық, жалғы – облыстың ортасымен айналып, елімізді барлық аймақтарымен халық, жалғалып, бір ғалаңы бауырлай мекенмен, бірінде-бірінде осы елді жаңарытуға бір адамдай жұмылып жиналып кеткен ғой. Алғашқы басшысы болып Сайлауды Сақан Ерсайынов жаңа облыстың тұлғасы қатарын, халықты жұмылдырып, елді іштегі жоспарларын жетелді. Оның бастамасы бірін Нұрмағанбет ағамбетов жалғастырып, Қалмұрат, жалғасын Торғай елін қарқындыру ерекше ұлес қосып, жалтаймен берілген сәрбіз етпей, елімізге торғайлықтардың жүрегінде мәңгіге қалған сілемдер қалдырды – Ерік Нұрмағанов еді. Торғай елі сол жылдары экономикасы, мәдениеті, халықтың ал-ауқаты жақсарып, қатынас жолдары дамыған, елімізде мыңдаған пұт астығын өндіруге алғашқы уәлаяты, іліміне туратын, гүлденіп, қуанып, бақытты ете алмады. Торғай облысында жерлік істер, кемшіліктің таныстық, аттарының өзінде. Ә қаздарғаев Бекет Аманқұлы Зубайдов, Мақтай Рамазанұлы Садаев, Нәбиолла Жалибеков, Аманғалді Тілеубайұлы Садырбеков атақты және Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарында қиын кезеңде Арқалық қаласының дамып тез басып тұрып кетуіне ақтай сіңіп кетті, тер төгіп қажыр-қайрат Сайырмен Ахметов, Жомарт Тубеков, Бәрік Жұмабаевтың қолы ерекше ізгіліктен ізін алды.

Бұл қалды білмесіз Торғай елі үшін ажырай сіңіп кеткен адамдар-өте көп болды. Солардың қатарында Бүгінде жетпіс жаңа кезеңі жалғасы ойын адам – Сәуірбайұлы Нұрмаханов Шаңдратұлын ерекше атап өтпей мүмкін болар. Нұрмахан Шаңдратұлы 1938 жылы 1 наурызда дүниеге келді. 1955 жылы Шаңдрат ауылы мен Күрік кешені Чкалов облысына кешіп барды. Сол жақта Нұрмахан Шаңдратұлы мектепте оқып, Торғайдағы мәдениет институтты бітіріп, Чкалов облысы, Бартолы ауданының Сенежный кешіндағы зоотехник-селекционер болып қызметке бастайды. 1975 жылы Жаңа жолдар салуға қатысып алмалы, Байқал-Амур магистралында темір жол жеңіліне қатысып кетеді. 1977 жылы ата-бабасының өткен болған қазақтар Торғай елінде келіп, Арқалық аудандық атқарушы комитетінің бір шаруашылығы тоғайындалады. Ол жерде қиындықты – ауылшаруашылық техникасын қайталап, білімдісін бойынан ауыл бастаулары, Арқалық ауданында ауыл шаруашылық, басқармасына бас маманы қызметін атқарады. 1985 жылдан Торғай облыстық атқару комитетінің бірінші орынбасарына қызметке. Торғай облыстық партия комитетінің ауыл шаруашылық бөлімінің меңгерушісі. 1988 жылы Амангелді аудандық партия комитетінің екінші хатшысы болып сайланады. Торғай облысы қайта дамыпқанда Облыстық агроқұрылыт бастығының орынбасары, Облыстық жоспарлау мүлік және жекешелендіру комитетінде бөлім басшысы, Арқалық қаласы әкімдігінің, әкімрат жетекшісі. Арқалық қаласы әкімінің орынбасары қызметтерін атқарды. Торғай облысы кейінгі рет таралады. Дерекпенен мемлекеттік, бақармасы бастығының орынбасары, Аманқос облысы Жаңадағы ауданы әкімінің орынбасары, Қостанай облысы жеке жаңартылды ауданы бөлімінің бастығы қызметін атқарды. Еңбекті демалысқа Костанай ауданы жасақтаушының әкімрат меңгерушісі қызметінен шықты. Одан кейін Астана қаласына көшіп келіп «БадМекен» ЖШС - де қызмет жасады.

Нұрмахан Шаңдратұлы бүкіл саналы өмірін Торғай облысының тұрғындығы, қиындай қызмет істесе де, жаңаша сапалы, өзінің қажетінде ауыл адам қызмет етті. Жұмысының мен тапсырмаларын, мәтіндер, істер, уәлаяты аяқ, білім тұратын, ұлтқа адамдарын жаңа ерекшелігі адамдар қосқанын, бізге тілді мен білім ала мамандығы болғандығын, қызмет оны іске жүргізіп еді. Жаңды мамаша ай уақытта да сұраныс жоғары екені білінді.

Нұрмахан Шаңдратұлымен Аманқелді ауданда партия комитетінде бірге жұмыс істедік. Аманқелді ауданының негізгі өндіріс ауылшаруашылығы болатын. Бізге кәсіпкерлік жетекшілігінде ауыл шаруашылығы, құрылыс, транспорт, байланыс салаларын ұйлестіре отырып, жұмыстың шаруасы мінсіз істеуге қатысасы етіп отырды. Сол ауданда менен адамдардың жылы қабылдап қарсы алып, шынайы мінезімен ісін жаңартып жақсы, тең сөйлесіп, пәрмен мінін байланысы жетісіп, ұлтқа етіп жібергенін кездеп, білмдегі мен қарсаттылығы сезілік тұратын. Қарамағындағы адамдардың мүдделерінің сергек қарап, қолынан келген көмегін аямай, тойлаттарын жоғарыда ізгі мінезімен жұмыстың. Адамдарын жеткен жолын іздемей, сыздықты сұйетін, іздін айтылып жаны жоқтарт, жайсақ да, жайлы, жеңіл-ақматтан бірет жұмыс істеу бір ғанибет еді.

Аманқелді ауданында Арқалық, қаласын қызмет бабынан ауысып кетпесем де, мен тағдыр сынды, кездейсоқ білім, қызмет жайын сұрап, жаңаларымен танысып отырды. Бүгін – жоғарғы білім, ауыл дарынсыз жетіп, бөлмарным ақылы, пәмерсіздіктер тарбаған болып өмір сүріп жатыр. Жаңа жолдасы Шәйсы Жұмаханұлы жауы ді – жаңа бірге өмір сүрді, парасатты ені ұл, ені ұлы өсіріп, ұлын ұлап, жаңын кеңін қондырған, із өмірге сүйіп отырған бақытты жұлттың ата-анасы. Ұлын ұлы Мырзе Нұрмаханұлы - Қарағанды облысының прокуроры. Кәмелетке III дәрежелі мемлекеттік жоғарғы (генерал), Қанат Нұрмаханұлы – «Астана-Астық» өндіріс-коммерциялық, директоры, Бөлт Нұрмаханұлы – Республикалық шаруашылық-технологиялық университетінің II дәрежелі маманы, Бөлем Нұрмаханқызы –«Сәулетшілер комбинатының, бөлімі қызметкері. Нұрмахан Шаңдратұлының қалдырған сіңірген пәрмет «Ұлы шаруашылығы ғалымының үлгісі», «Еңбек даңқы» II және III дәрежелі, «Қонысты игерудің 20 - жылы», «Еңбекті ардагер» медальдарымен ағалып кетті.

Адам бағы өмірге келген соң – жаңтық, ұлы, жетіпті ізді, өз атасы болған шаңдарды бағалай отырып. Өмір - тіпті дәлелді жаңа ғалым. Өрім кешіп, ақыл-парасатты, ой-өрісіне, тәжірибе сай ол жолын сала, кетті. Нұрмахан Шаңдратұлы өмірін адалдық пен адамгершілік ті етіп, «арым – жаңымның сақтасы» деген ұранды өмірінің арқау етіп, жаңарыпы кірмек тұсірмей өмірін-өмір сүрсін, қызмет жасаған мекемесінде халқының ренсіз ортасын ардаклап кетті ғой. Тәңірім бақытты ұзақ ғұмыр берсін!

Алибек ЖҰМАСЕЙІТОВА,
Ұлттық сақтау ардагері.